

YÖNLENDİRİCİ GÜÇ: İSTİHBARAT SERVİSLERİ*

Guiding Power: Intelligence Services

Ünal ACAR**

Öz

İstihbarat servislerinin temel görevi, gelecek ile ilgili genel çerçeveler çizerek ve alternatif senaryolar üreterek geleceği anlaşılır hâle getirecek analizler üretmektir. Ülkelerin sosyolojik yapısından, teknolojik gelişmelere, askeri gücünden, moral gücüne kadar her konuda bilgi toplamak istihbarat servislerinin görevidir. İstihbarat, diplomasinin, askerî gücün, propagandanın, psikolojik savaşın, örtülü operasyonların, ekonominin, teknolojik gelişmelerin yönünü belirler. İstihbarat servisinin yapısına ve devlet içindeki yerine yönelik tercih, ülkenin rejiminin ve demokrasi anlayışının da göstergesidir. Makalemizde, ülkenin öncelikleri nelerdir? İstihbarat servisi hangi ihtiyacı karşılayacaktır? Haber alma çalışmalarının hedefi nedir? İstihbarat servisinin önceliği ulusal güvenlik mi? ulusal çıkar mı olmalı? sorularına yanıt aranacaktır.

Anahtar Kelimeler: *İstihbarat, İstihbaratın Önemi, İstihbarat Servisleri, Küresel Güçler, Operasyon,*

Abstract

The main task of intelligence services is to produce analyzes that will make the future understandable by drawing general frameworks for the future and creating alternative scenarios. It is the duty of the intelligence services to gather information about sociological structure, technological developments, and military power. It determines the direction of intelligence, diplomacy, military power, propaganda, psychological war, economic and technological developments. In our article, what are the priorities of the country? Which need will to intelligence service meet? What's the point of getting news? The intelligence service's priority is national security? Is National interest? The answers to the questions will be looked through.

Keywords: *Intelligence, Importance of Intelligence Intelligence Services, Global Forces, Operation,*

* Makale Geliş Tarihi: 09.09.2019 – Yayına Kabul Tarihi: 08.12.2019

** Dr. Kamu Yönetimi ve Siyaset Anabilimi, İçişleri Bakanlığı, uacar1@hotmail.com, ORCID 0000-0002-6144-7186

Giriş

İstihbarat mantığına göre dost yoktur. Düşman ve düşman olması muhtemel hedefler vardır. Yine istihbarat anlayışına göre, bu hedefler hakkında bilgi toplarken, her türlü imkân, yöntem ve metot kullanılır. Toplanacak bilgilerde de sınır yoktur. İhtiyaç duyulan ekonomik, teknolojik, demografik, biyografik, askeri, siyasi konular başta olmak üzere, her konuda istihbarat servisleri bilgi toplamak durumundadır.¹ Ne kadar istihbarat gerekliydi ve bunun ne kadarı sağlanabildi? Bu istihbaratı sağlarken yasal sınırların dışına çıkıldı mı? Yasal sınırların dışına çıkanlar tespit edilip, gerekli yasal işlem yapıldı mı? İstihbarat faaliyetlerine izin veren yasal düzenleme, temel kişi hak ve özgürlüklerine azami ölçüde saygı gösteriyor mu? İstihbarat servislerinin denetimi yapılıyor mu? Bu soruların cevapları bize bir ülkede yapılan iç istihbaratın kalitesini gösterecektir.² Yapılan istihbari çalışmalar sonucunda:

- Devletin genel güvenliği ile ilgili alanlarda yaşanabilecek tehdit ve tehlikeler önceden tespit edilerek önlem alınır.
- Ülkenin ve dünyanın yaşayabileceği muhtemel krizler konusunda elde ettiği bilgileri karar vericilere sunarak, önceden önlem alınmasına yardımcı olunur.
- Yabancı istihbarat servislerinin ülke üzerinde yürüttüğü espionaj çalışmaları önlenir.
- Ulusal ve uluslararası düzeyde kamuoyu oluşturmak için psikolojik operasyonlar düzenlenir.³

Günümüzde istihbarat servislerinin gücü ülkelerin gücünden bağımsız değildir. ABD, Rusya, İngiltere ve İsrail istihbarat servisleri, dünyadaki gelişmeleri sadece takip eden değil aynı zamanda yönlendiren istihbarat servisleridir. Almanya, Fransa, Çin gibi birkaç ülkenin istihbarat servisleri de sahip oldukları bilgilerle, isabetli analizler yaparak olayları değerlendirebilir. Diğer ülkelerin

1 Michael Herman, *Intelligence Power in Peace And War*, The Press Syndicate of the University of Cambridge 1996, s.116.

2 Sedat Çolakoğlu, "Devletin İstihbarat Çalışmalarının Düzenlenmesi MİT ve Emniyet İstihbarat Örneği", *Journal of the Korean-Turkish Academic Society*, 2000, s. 161.

3 Ünal Acar, *İstihbarat*, Akçağ Yayınevi, Ankara 2011, s. 98.

istihbarat servisleri ise rakip istihbarat servislerinin verdikleri bilgilerle ve/veya medyaya intikal eden yönlendirici bilgilerle kanaat sahibi olur ve strateji üretir.⁴ Eksik ve/veya yönlendirici bilgi ile üretilen stratejiler ise sorunu çözemediği gibi ülkenin yeni ve daha ağır sorunlarla karşılaşmasına da neden olabilir.⁵

Modern istihbaratın en önemli özelliklerinden biri de kullanılan yüksek teknolojidir.⁶ Teknolojik gelişmeler, bilgi birikimini ve bilgiye ulaşmayı kolaylaştırırken aynı zamanda espionaj faaliyetlerini de kolaylaştırmaktadır.⁷ Bu nedenle teknolojiyi üreten ülkelerin istihbarat servisleri, bilgi toplamada çok geniş imkânlarla sahiptir. Teknolojiyi üretemeyip satın alan ülkeler ise son teknolojiyi satın alma şansları olmadığı için, gelişmiş ülkelerin istihbarat servisinin anlık istihbarat yardımına ihtiyaç duymak zorunda kalırlar. Gelişmekte olan ülkelerin gelişmiş ülkelere aldıkları teknik cihazlar gerekli önlemler alınsa da aktarıcı olarak kullanılmasının engellenmesi oldukça güçtür. Gelişmekte olan ülkelerin büyük bir çoğunluğu iç istihbarata yönelik çalışırken, gelişmiş ülkelerin istihbarat servislerinin ise dış istihbarata yönelik çalıştığı bilinir.⁸

Ülkelerin istihbarat anlayışlarını ve yapılanmalarını, gelişmişlik düzeyine, ülkeye yönelik tehdit ve tehlikenin boyutuna, jeopolitik konumuna göre sınıflandırılır. Çalışmamızda; ABD, İngiltere, Kanada, Avustralya ve Yeni Zelanda'yı Anglo-Sakson ülkeleri başlığı altında, Almanya, Fransa ve İtalya'daki istihbarat anlayışını Kıta Avrupası başlığı altında, Rusya ve İsrail'in istihbarat anlayışını ise ayrı bir başlık altında kısaca değerlendirdikten sonra, istihbarat hizmetlerinde çalışmış devlet adamları istihbarat servislerinin ülkelere göre değişen önemi hakkında genel bir değerlendirme yapılmıştır.

4 Abraham Moles, *Belirsizliğin Bilimleri-İnsan Bilimleri İçin Yeni Bir Epistemoloji*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2001, s. 24.

5 Muazzez. Şenel-Turhan Şenel, *İstihbarat ve Genel Güvenlik Konularımız*. İDB Yayınları, Ankara 1997, s. 45.

6 John Perdikaris, *Physical Security and Environmental Protection*. CRC Press, ABD 2014, s. 158.

7 Mehmet Yayla, "Hukuki Bir Terim Olarak Siber Savaş", *TBB Dergisi*, 104, 2013, s. 196.

8 Kemal Girgin, *Uluslararası İlişkiler, Modern İstihbarat ve Türkiye*, Okumuş Adam Yayınları, İstanbul 2003, s. 280

Anglo-Sakson İstihbarat Anlayışı

Çağdaş anlamda, 1530'lu yıllarda kurulan “İngiliz Kraliyet Gizli Sevisi” kurumsal olarak bilinen ilk istihbarat servisidir. ABD, Kanada, İngiltere, Avustralya, Yeni Zelanda'nın oluşturduğu Anglo-Sakson istihbarat kültürü, dünya istihbarat servisleri içerisinde ayrı bir anlayışa sahiptir. İngiltere'nin etkisi altında olan Anglo Sakson ülkelerde, istihbarat ve İKK yapılanması farklı bir anlayış geliştirmiştir. İstihbaratın karşılığı olarak zeka, akıl, bilgi anlamına gelen “intelligence” kullanılmaktadır. Anglo-Sakson istihbarat anlayışının temel hedefi, batının medeniyet ve stratejik çıkarlarını garanti altına almak için soğuk savaşın sona ermesiyle ele geçirdiği ayrıcalıklı konumunu sahip olduğu bütün imkânları kullanarak, muhafaza etmektir. Anglo-Sakson istihbarat mantığı, “tarihin akışını kendi haline bırakmayı değil, kontrol altına alarak kendi lehine değiştirmeyi” amaçlamaktadır. Bunun için de en tecrübeli olduğu alan olan istihbarat oyunları, darbeler, örtülü askeri-siyasi-ekonomik operasyonlar, medya üzerinden yürütülen psikolojik savaş teknikleri ile provokatif şiddet yöntemlerini sonuna kadar kullanmaktır. Bir ülkeyi istikrarsızlaştırmak veya bir iktidarı devirmek istediğinde ülke içinde kimi müttefik olarak seçeceklerini konjonktüre ve amaca en uygun biçimde belirleme bilgi ve tecrübesine sahiptir. Bu istihbarat servisleri çağın ve teknolojinin gelişen koşullarına uyum sağlamak için kendilerini sürekli güncellemeyi de başarmışlardır.⁹

II. Dünya Savaşı yıllarında ABD ile İngiltere arasında imzalanan UKUSA sinyal istihbarat (elektronik istihbarat) antlaşması daha sonra Avustralya, Kanada, Yeni Zelanda'yı da içine alarak genişlemiş ve “Beş Göz” (Five Eyes) olarak ifade edilmiştir. Kod adı ECHELON olan küresel casusluk ağı, dünyanın her köşesindeki her türlü telefon görüşmesi, faks, elektronik mektup ve teleks mesajlarını tespit ve analiz eden bir sistem olarak bilinmektedir. İnternet trafiğinin %90'ı bu sistem tarafından denetlendiği iddia edilmektedir. ECHELON sistemi, UKUSA Güvenlik sözleşmesine imza atan beş ülke (Beş Göz) adına, ilk olarak 1971 yılında üretilmiş ise de geçmişi 1947'lere kadar gitmektedir. Bu elektronik

⁹ Jan Goldman, *Words of Intelligence: An Intelligence Professional's for Domestic and Foreign Threats*. The Scarecrow Pres, Lanham 2011, s. 240.

dinleme ağı özellikle Soğuk Savaş döneminde başta Doğu Bloku ülkeleri olmak üzere hedef olarak gördükleri ülkelerin askeri ve diplomatik faaliyetlerini yakından takip etmiştir. 1940'lı yıllardan itibaren kullanılan ECHELON sisteminin varlığı sürekli ret edilmiş, 1988 yılında yaşanan gelişmeler sonucu varlığı kabul edilmek zorunda kalınmıştır.¹⁰

Anglo-Sakson anlayışına göre yapılanan istihbarat servisleri konu merkezli örgütlendikleri ve her istihbarat servisi spesifik konularla ilgili bilgi toplamakla görevlendirildikleri için, istihbarat servisleri arasında oto-kontrol sistemi sağlanmıştır. Bu durum, istihbarat servisinin birçok bilgiye sahip olup, bilginin kişisel kullanımını, istihbarat servislerinin de siyasal bir güç olmasını engellemiştir. Askeri İstihbaratı, Güvenlik İstihbaratı, Suç İstihbaratı ve Dış İstihbaratı gibi karar alıcıları destekleyen birbirinden bağımsız istihbarat servisleri vardır.¹¹

Kıta Avrupası İstihbarat Anlayışı

Almanya'nın büyük etkisi altında olan kıta Avrupa ülkelerinin istihbarat anlayışı da kendine özgü özellikler içermektedir. Almanya'daki istihbarat servisleri; Başbakanlığa bağlı "Federal İstihbarat Servisi", İçişleri Bakanlığı'na bağlı "Federal Anayasayı Koruma Teşkilâtı", 16 ayrı Eyaletin "Anayasayı Koruma Teşkilâtı", "Enformasyon Teknolojisi Güvenliği Federal Teşkilâtı" Savunma Bakanlığı'na bağlı "Federal Silahlı Kuvvetler İstihbarat Teşkilâtı" ve "Askeri Güvenlik Servisi"nden oluşmaktadır.¹²

Bu istihbarat servisleri arasındaki işbirliğinin esasları 27.6.1973 tarihinde yayınlanan "İşbirliği Tüzüğü" ile belirlenmiş, bir de yetkili koordinatörlük kurulmuştur. Almanya'nın Federal İstihbarat Servisi olan BND Espiyonaj, K/Espiyonaj faaliyetlerini yürütmekle yükümlüdür. BND, Almanya'nın dış ülkelerdeki güç ve imajı ile doğru orantılı olarak güçlü bir kadroya, ekipmana ve bütçeye sahip istihbarat servsidir.

10 Pam Dixon, *Surveillance in America: An Encyclopedia of History, Politics and The Law* ABC-CLIO, Santa Barbara 2016, s. 131.

11 Nurullah Aydın, *Osmanlı İmparatorluğunda İstihbarat*, Paraf Yayınları, İstanbul 2011, s. 19.

12 Ünal Acar, *İstihbarat*, Akçağ Yayınevi, Ankara 2011, s. 236.

II. Dünya Savaşı sonrasında CIA tarafından yeniden yapılandırılan BND, özellikle Sovyetler Birliği ve Doğu Almanya'ya karşı faaliyet gösterdiği "Soğuk Savaş" döneminde, kısmen ABD ve müttefiklerinin kontrolü altında bulunması nedeniyle bağımlı bir statüye sahipti. Soğuk Savaş döneminin gereği jeopolitik ve teknik ihtiyaçları karşılayacak biçimde yapılanmıştır.¹³

Batı Almanya istihbarat servisi, Sovyetler Birliği dağılıncaya kadar, Doğu Almanya'da, Romanya'da, Yugoslavya'da, Polonya'da, Türkiye'de espionaj çalışmaları yaparken, Sovyetler Birliği'nin dağılması ve iki Almanya'nın birleşmesiyle birlikte, faaliyetlerini küreselleştirmiştir. Alman istihbaratı, İran, Irak, Libya ve Çin Halk Cumhuriyeti istihbarat servisleri ile eğitim ve bilgi desteği dahil ikili istihbarat antlaşmaları imzalayarak büyük güç ve etkinlik kazanmıştır. İki Almanya'nın birleşmesi, Slovenya'nın ve Hırvatistan'ın bağımsızlığını ilân etmesi; Arnavutluk, Bosna ve Kosova'daki gelişmeler, Ortadoğu ve Orta Asya petroleri, Türkiye'deki etnik ve mezhepsel konularında yaşanan gelişmeler, BND'nin ilgi alanı kapsamındadır.

2014 yılında Alman "Der Spiegel" dergisi üzerinden sızdırılan bilgilere göre, Alman hükümetinin 2009 yılında hazırladığı güncel görev profilinde, Türkiye'nin de izlenmesi gereken hedefler arasında yer aldığı belirtiliyor. Türkiye'nin beş yıl süresiyle izlendiğini ve üst düzey görevlilerin görüşmelerinin kayda alındığını açıklıyordu. Haberde ayrıca, ABD Dışişleri Bakanı John Kerry'nin uydu telefonuyla yaptığı görüşmenin, BND'nin Ortadoğu üzerindeki dinleme ağına takıldığı, benzer bir şekilde ABD'nin eski Dışişleri Bakanı Hillary Clinton'un eski BM Genel Sekreteri Kofi Annan ile yaptığı bir telefon görüşmesinin de tesadüfen dinlendiğini açıklıyordu. Der Spiegel haberinde Alman istihbarat makamlarının, söz konusu kişileri doğrudan hedef almadığını, tesadüfi şekilde dinlemeye takıldıklarını ifade ediyordu.

ABD Ulusal Güvenlik Kurumu NSA'nın eski sistem analisti Edward Snowden'ın 2013 yılında sızdırdığı gizli belgelerde, Amerikan istihbaratının, Başbakan Angela Merkel'in cep telefonunu dinlediği ortaya çıkmıştı. 2014 yılı Temmuz ayı başında

13 Andrew Rathmell, "Towards Postmodern Intelligence. Intelligence and National Security". London, , 17(3), 2002, s. 91.

da, Almanya Federal İstihbarat Teşkilatı (BND) ve Savunma Bakanlığı'nda çalışan iki kişinin ABD adına casusluk yaptıklarının ortaya çıkması, ABD ile Almanya arasında diplomatik krize yol açmıştı. Bunun zerine Amerikan istihbaratının Berlin'deki en st düzey temsilcisi Almanya'nın talebi üzerine ülkeden ayrıldı.

Medyaya istihbarat örgütleri tarafından servis edilen bu bilgiler, istihbarat servislerinin rakip istihbarat servislerine vermek istedikleri bazı mesajları medya üzerinden verdiklerini göstermektedir. Her istihbarat servisi medya üzerinden yapılan bu mesajlaşmada kendi payına düşen dersi alacak bilgi ve tecrübeye sahiptir. Alman istihbarat servisinin tesadüfen dinlediğini iddia ettiği kişilerin kariyerine baktığımızda, dünya politikasına yön veren kişiler olduğunu görüyoruz. Bu haberi tersinden okuduğunuzda ise, Alman istihbarat servisi de uzay teknolojisini kullanarak öyle bir istihbarat ağı kurmuş ki, tesadüfen bu ağa takılanlar ABD Dışışleri Bakanları ve BM Genel Sekreteri! Tesadüfen değil bilinçli bir şekilde bu ağa takılanların ise en az Devlet Başkanı seviyesindeki yöneticiler mi olduğu sorusunu sormamıza neden oluyor. Tesadüfen Dışışleri Bakanları ve BM genel sekreterini dinleyecek bir teknolojik haber alma sistemine sahip ülkelerin, izlemek zorunda oldukları El-Kaide- DAES, El Nusra gibi örgütlerin haberleşmelerini izleyememeleri ve bu terör örgütlerinin gerçekleştirdikleri büyük çaplı eylemlerden haberdar olmaları ne kadar inandırıcı olabilir.

BND, uydu teknolojisinin yanında ayrıca, iletişimin takibi için, yüksek kapasiteli ve çok gelişmiş bir bilgisayar sistemine de sahiptir. Bu sistem, tüm dünyadaki telefon, faks, e-mail dahil elektronik haberleşmeyi ve elektronik arşiv belgelerini, izleyen ve sürekli kendini geliştiren, ABD'nin "Echelon ağı"na karşı geliştirilmiş bir sistemdir. İngiltere'nin, ABD Ulusal Güvenlik Kurumu NSA'ya lojistik destek vermesinden rahatsız olan Almanya, benzeri bir istasyonun Fransa'da da kurulması için bu ülkeye teknik yardımda bulunduğu bilinmektedir.¹⁴

Almanya'nın öncülüğünü yaptığı lkeler, ABD'nin Avrupa'yı artık yönlendirilen bir g değil, stratejik ortak olarak kabul etmesi

14 Acar, a.g.e., s.227.

gerektiğini, bunun için de özellikle, yüksek askeri güç ve güçlü bir istihbarat servisinin kurulmansın zorunlu olduğunu düşünüyorlar. Yapılanmalarını bu yönde geliştirerek istihbarat servislerinin gücünü ve etkinliğini her geçen gün artırıyorlar.¹⁵

Rusya'nın İstihbarat Anlayışı

Anglo Sakson ülkelerinde istihbarat, bilgi ve zekâya vurgu yaparken, Rusya'da istihbarat servislerinde vurgunun güvenliğe yapıldığı farklı bir istihbarat anlayışı görüyoruz. Rusya'nın etkilediği eski Doğu Bloku ve Asya ülkelerinin birçoğunda da istihbarat, güvenlik anlamına gelmektedir. Eski SSCB'nin istihbarat örgütü KGB (Komitet Gosudarstvennoy Bezopasnosti) "Devlet Güvenlik Komitesi" iken, Rusya Federasyonunun iç istihbarat örgütü FSB (Federalnaya Slujba Bezopasnosti) "Federal Güvenlik Örgütü"nde de vurgu güvenliğe (Bezopasnosti) yapılmaktadır.

Eski SSCB istihbarat servisi KGB, SSCB dağıldıktan sonra yeniden yapılandırılmıştır. KGB, 1991'den sonra dış istihbarat birimini SVR adı altında, iç istihbarat örgütü ise önce FSK (Karşı İstihbarat Federal Servisi) 1996 yılında da FSB'ye (Federal Güvenlik Servisi) dönüştürmüştür. 1920'de Kızıl Ordu'nun başındaki Troçki'nin kurduğu, GRU (Rus Askerî İstihbarat Servisi) ise, aynı isimle faaliyetlerine devam etmektedir. KGB, 1999 yılı sonunda tamamen kapatılmıştır.

Günümüzde, Rusya'nın bilinen dört istihbarat servisi vardır. İç istihbarattan sorumlu "FSB", dış istihbarata bakan "SVR", haberleşmeyi izleyen "FAPSI" ve askeri istihbarat servisi "GRU". FSB, hakkında en çok yazılan ve bilinen istihbarat servisi iken, GRU (Glavnoye Razvedyvatelnoye Upravleni/ Rus Ordu Haber Alma Dairesi) hakkında bilinen ve yazılanlar son derece sınırlıdır.

İç istihbarat servisi FSB,(Rusya Federal Güvenlik Servisi) Anglo-Sakson ülkelerinde, ayrı istihbarat birimleri tarafından yapılan istihbarat çalışmalarını tek başına yapmaktadır. Bu yapılanma istihbarat servisinin birçok bilgiyi elde etmesine, gücün tek bir birimde toplanmasına ve istihbarat servisinin siyasi

15 Yusuf Özer, "Terörizmle Mücadelede İstihbaratın Rolü: Kültürel İstihbarat Konsepti". İ.G.Ü.S.B.D., 2, 2015, s. 61

bir güç olmasına da neden olabilmektedir. Rusya'daki istihbarat servislerinin KGB'den kalma bir alışkanlıkla, resmi daireler ve halk üzerinde etkileri çok fazladır. İstihbarat servislerinin, Rusya'nın nüfusunun tamamını denetim altına almaya, siyasi olayları etkilemeye çalıştığı, bu amaçlarına ulaşabilmek için kitlesel dinleme ve gözetleme yaptığı siber kapasitesini savunma ve saldırı yönünde geliştirme arayışı içinde olduğu bilinmektedir.¹⁶

Kısa adı SVR olan (Sluzhba Vineşnoy Razvedki) Rus dış istihbarat servisi de Rus dış politikasının belirlenmesinde birinci derecede önemli görevler üstlenmektedir. Dış politikanın belirlenmesinde, SVR'nin, Dışişleri Bakanlığında çok daha fazla rol oynadığı, Rus devlet adamları tarafından defalarca açıklanmıştır. İstihbarat toplayarak dış politikanın oluşmasına katkı yapması beklenen SVR, Rus dış politikasının yönünü de belirleyebilmektedir.

2000'li yılların başından itibaren SVR, FSB, GRU başta olmak üzere diğer istihbarat servislerinin yetkilerinin ve görev alanlarının yeniden planlanması kapsamında Rusya Federasyonu'na siber kapasitesini geliştirme yönünde önemli çalışmalar yaptığı bilinmektedir. Rusya Federasyonu, 1993 yılında kurulmuş olan elektronik ve sinyal istihbaratı ile kriptoloji alanlarında faaliyet gösteren "Federal İletişim ve Enformasyon Ajansı" (Federal Agency of Government Communications and Information / FABSİ)'ni 2003'de kapatarak bu kuruluşun yetki ve sorumluluklarını FSB, SVR, Savunma Bakanlığı ve "Federal Koruma Servisi" (Federalnaya Sluzhba Okhrany/FSO) arasında dağıtmıştır. FABSİ'nin kapatılmasının en önemli nedeni kurum içerisindeki yolsuzluk ve organize suç örgütleri ile bağlantılı yapılanma iddiası olmuştur. FSO'nun siber güvenlik alanındaki temel görevi, Rusya Federasyonu'nun ilgili kurumları ve yöneticileri arasındaki üst düzey ve gizlilik içeren iletişimin güvenli bir şekilde sürdürülmesini denetlemek ve yönetmektir. Doğrudan Devlet Başkanına bağlı olarak faaliyet yürüten FSO ayrıca ülke genelindeki kablolu-kablosuz telefon hatlarının, internetin ve her türlü iletişimin kontrolü ve denetiminden sorumludur. Ayrıca uydular üzerinden

16 Burak A Darıcılı-Bariş Özdal, "Enformasyon Savaşı Bağlamında Rusya Federasyonu ve Türkiye İlişkilerinin Analizi", *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1), 2017, s. 12.

toplanan sinyal istihbaratının değerlendirilmesi ve raporlanması, Rus nükleer silah sisteminin güvenliğin sağlanması yönünde görevleri de bulunmaktadır.¹⁷

İsrail'in İstihbarat Anlayışı

İsrail istihbarat anlayışı, kendine özgü bir yapılanma içerisindedir. İsrail istihbarat servisleri; dünya genelinde faaliyet gösteren, en gizli, en bilinmeyen istihbarat servisleridir. İsrail gibi küçük bir devletin, güçlü bir istihbarat servisine sahip olması ve dünyaya meydan okuması aynı zamanda güçlü bir istihbarat servisinin neler yapabildiğini göstermesi açısından dikkat çekicidir. İsrail devleti, istihbarat servislerini, hedef olarak belirlediği ülkeler hakkında bilgi toplamak ve operasyon yapmakla görevlendirmiştir.

İstihbarat servislerinin öncelikli amacı milli menfaatleri gerçekleştirecek politikaların belirlenmesine katkı sağlamak ve korumaktır.¹⁸ Bir devlet eğer dünyada söz sahibi olmak istiyorsa, öncelikle istihbarat servisini güçlendirmek zorunda olduğu gerçeğine İsrail istihbarat servisleri güzel bir örnektir.1948 yılında İsrail devletinin kurulmasına kadar geçen sürede istihbarat ihtiyacını karşılamak üzere faaliyette bulunan Sherut Yediot (SHAI), ilk Yahudi istihbarat örgütüdür. İsrail devletinin kurulması üzerine, istihbarat ihtiyacını karşılamak üzere beş ayrı istihbarat servisi kurulmuştur.

Mossad: "İstihbarat ve Özel Operasyonlar Enstitüsü" isimli İsrail gizli servisinin kısa adıdır. İbranice: "Ha-Mossad le-modi'in u-le-tafkidim meyuhadim" dur. Yurt dışı istihbarat faaliyetlerinden sorumludur.

Aman: İbranice "Agaf ha-Modi'in"dir. Anlamı "İstihbarat Kanadı"dır. Askeri haber alma birimidir. Altı bölümden oluşur. Aman'ın sınır ötesi harekâtlar için oluşturduğu çok gizli komando birliğinin adı "Sayeret Matkal"dır. Askeri istihbaratın görevi, hedef ülkelerin ordularının gücü, yetenekleri, teknolojileri, demografik

17 Roland. Heickerö, (2010). "Emerging Cyber Threatsand Russian Views on Information Warfare and Operation". *Swedish Defense Research Agency Press*, 2010, s. 28-29.

18 Yılmaz Aklar, "Milli Güvenlik Siyasetinin Oluşturulması". *Stratejik Analiz*, 88, Ağustos 2007, s. 48.

yapısı başta olmak üzere askeri çatışmalara dayanabilme gücü hakkında bilgi toplamaktır.¹⁹

Shin-Beth: Karşı casusluk ve iç güvenlik servsidir. İbranicesi “Sherut-ha-Bitachon ha-Khali.” Genel Güvenlik Servisi anlamındadır. Shin Beth, “Destek” ve “Operasyon” olmak üzere iki bölümden oluşur. Destek bölümü, sorgulama teknolojileri, koordinasyon ve operasyonlar için gereken lojistik desteği sağlamaktadır. Operasyon bölümünün görevi ise üç başlık altında toplanabilir:

- Koruma ve güvenlik: İsrail elçilikleri, siyaset ve devlet adamları, İsrail savunma sanayinin korunması.
- Müslüman ülkelerle ilişkiler.
- Müslüman olmayan ülkelerle ilişkiler.

Varash: İsrail istihbaratının uluslararası kolunu oluşturan yurt dışından sorumlu istihbarat servsidir. Varash'ın toplantı saati, yeri açıklanmaz. Görevi, çeşitli gizli servisler arasında bağlantı kurmaktır.

Aliyah Beth: (Yer Altı Gizli İşleri Servisi). İsrail dışında yaşayan Yahudilerin İsrail'e göç etmelerini sağlamakla görevli istihbarat birimidir. İsrail dışında yaşayan Yahudileri İsrail'e getirmek için seyahat şirketleri ağı kurarak, kuruluşunun ilk dört yılında İsrail nüfusunu iki katına çıkarmayı başarmıştır.

İsrail Devleti'nin güvenliğinde istihbarat servislerinin hayatı bir önemi vardır. İstihbarat faaliyetinin öneminin farkında olan İsrail Devleti, tüm ulusal kaynaklarını seferber ederek güçlü bir istihbarat servisi kurmuş ve bunu tamamen milli unsurlardan meydana getirerek, servisin içine yabancı servislerin sızmasını neredeyse imkânsız hale getirmiştir. İsrail istihbarat servislerinin en önemli özelliklerinden birisi de operasyonlarını çoğunlukla başka bir ülkenin gizli servisi üzerinden gerçekleştirmeleri ve zorunluluk olmadıkça operasyonu üslenmeyip perde arkasında kalmayı tercih etmeleridir.

19 Joseph, Uri Bar, “Military Intelligence as The National Intelligence Estimator: The Case of Israel”. *Armed Forces & Society*, 36 (3), 2010, s. 511.

Ülkemizin İstihbarat Anlayışı

Ülkemizdeki istihbarat anlayışı ile gelişmiş ülkelerin istihbarat anlayışı karşılaştırıldığında temel farkın, “amaç ve sistem” farklılığı olduğu görülmektedir. Ülkemizdeki istihbarat servisleri “ulusal güvenlik” temelinde çalışmalar yürütürken, gelişmiş ülkelerin istihbarat servisleri “ulusal çıkar” eksenli çalışmalar yürütürler. Gelişmiş ülkelerin istihbarat servislerini incelediğimizde, hiçbirinde asker, polis, jandarma adı altında, terörizmimle mücadeleyi asli görev kabul eden kurumsal istihbarat servisleri olmadığını, konu merkezli örgütlendiklerini, her konu ile ilgilenen ayrı istihbarat servisleri olduğunu ve günün koşullarına göre gerekli yapısal değişimi süratle tamamladıkları bilinmektedir.

Ülkemizdeki istihbarat servisleri ulusal güvenliği sağlamak üzere çalıştıkları için ulusal güvenliği sağlamakla görevli Polise ve Askere istihbarat toplama görevi verilmiştir. Dolayısıyla Polis İstihbarat, Jandarma İstihbarat, Genel Kurmay istihbarat adı altında istihbarat örgütleri kurulmuştur. MİT’e bile yakın tarihe kadar muvazzaf askerler müsteşar olarak atanmış, teşkilat askerler tarafından yönetilmiştir. PVSK Polise vatandaşın can, ırz ve malını koruma görevi vermiştir. Polis bu görevini yerine getirirken Polis İstihbaratından bir destek görememektedir. Polis istihbaratta görev yapan her seviyedeki görevli asayişe müessir bir olayla ilgili istihbarat çalışması yapmayı görev alanı içinde değerlendirmez. Ancak ülkemizin gündemini işgal eden asayişe müessir olaylarla ilgili olarak polis istihbarat, asayiş birimlerine yardımcı olur. Oysa polisin asli görevi stratejik istihbarat üretmek değil vatandaşın can, ırz ve malına yönelik tehditleri önlemektir. Polis kriminal istihbarat çalışması yapmadığı için uyuşturucu tacirleri, silah ve insan kaçakçıları, otomobil hırsızları hem vatandaşa zarar vermekte hem de mili servetin kaybına neden olabilmektedir. Polisin stratejik istihbarat üretmesi sonucu kriminal istihbarat alanında büyük bir boşluk oluşmaktadır. Polisin söz konusu alan yerine stratejik istihbaratta çalışması, stratejik istihbarat üretmekle görevli MİT’in görev alanına müdahalesi ve aynı işi yapan iki istihbarat servisinin istemeden de olsa birbirlerinin görevlerini olumsuz etkilemesine neden olabilmektedir.

Bu nedenle ÷lkemizdeki istihbarat servislerinin yeniden yapılanması önemlidir. Yeniden yapılanma süreci içerisinde polis istihbaratın kriminal istihbarata yönelmesi, stratejik istihbarat üretiminin ulusal çıkar anlayışı temelinde konu merkezli örgütlenen istihbarat birimlerine verilmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir. Ülkemizdeki istihbarat servisleri ulusal güvenlik anlayışının sonucu “kurumsal merkezli” örgütlenirken, gelişmiş ÷lkelerin istihbarat servislerinin ise “konu merkezli” örgütlendiklerini görüyoruz. Ülkemizdeki istihbarat servislerinin gerek kamu gerekse özel sektörle istihbarat üretimi konusunda işbirliği yapmadığı, iç güvenlik konusunda yoğunlaştığı, aynı alanda faaliyet gösterdiği, aynı bilgileri topladığı ve dolayısıyla aynı yöndeki çalışmaların yarattığı gereksiz tekrarlar nedeniyle zaman ve para kaybına neden olduğu bir gerçektir.

Gelişmiş demokrasilerde gücü tek bir birimde toplamak yerine, gücün kurumlar arasında paylaştırıldığını biliyoruz. Her konuda bilgiyi toplayan, değerlendiren, yorumlayan gerektiğinde operasyon yapma yetkisine sahip olan bir istihbarat birimi, demokrasi için büyük bir tehdit oluşturur. Demokrasiler için en büyük tehlike istihbaratta tekelleşme eğilimlerinin artmasıdır.

Ülkemizde büyük bir çoğunluk istihbarat servislerinin tek bir çatı altında toplanmasının gerekli olduğunu düşünür. Ancak demokrasilerde temel yaklaşım; “gücü bölmek”, “denetlemek” ve “verimlilik” için ÷lkedeki istihbarat servisleri arasında rekabet ortamı yaratmaktan geçer. Gelişmiş demokrasiler hiçbir kişi ve kuruma özellikle de iç istihbarat servisine mutlak güç ve yetki verilmemiştir.

İstihbarat servisi hangi ihtiyacı karşılayacaktır? Ülkenin öncelikleri nelerdir? Haber alma çalışmalarının hedefi nedir? İhtiyaç duyulan bilgi hangi yöntemlerle elde edilecektir? Personelin eğitimi, bilgisi, tecrübesi ve teknik imkanlar buna yeterli midir? Sorularına verilecek yanıt, istihbarat servisinin ÷lkedeki konumunu ve demokrasinin kalitesini belirleyecektir. İstihbaratın artan önemi uluslararası ve bölgesel hesaplaşmaların tam merkezinde yer alan ÷lkemizin, “Yeni Dünya Düzeni”nde figüran değil, aktör olabilmesi için istihbarat servislerimizin kurumsal istihbarattan, konu merkezli istihbarat anlayışına uygun yapılanması gerektiği değerlendirilmektedir.

Ülkemizdeki mevcut istihbarat yapılanmasında, her konu ile ilgilenen bir istihbarat servisi ve başında bu işleri koordine eden tek bir yetkili kişi olduğunu biliyoruz. Gelişmiş ülkelerin istihbarat servislerini incelediğimizde, hiçbirinde asker, polis, jandarma adı altında, terörizmle mücadeleyi asli görev kabul eden, kurumsal istihbarat servisleri olmadığını, konu merkezli örgütlendiklerini ve “ulusal çıkar” eksenli her konu ile ilgilenen ayrı istihbarat servisleri olduğunu ve günün koşullarına göre gerekli değişimi süratle tamamladıklarını görüyoruz.

Ülkemizdeki realite 15 yıl istihbaratın belirli alanında uzmanlaşmış bir personel, tayin olduğu İl’de tamamıyla farklı bir alanda çalıştırılabilmektedir. İstihbaratta bilgi kadar tecrübenin de önemli olduğu unutulmamalıdır. Bilgiyi doğru yorumlamak, tecrübe ile doğru orantılıdır. İstihbarat servisleri için personelin bilgi birikimi, kişiliği son derece önemlidir. Bu nedenle istihbarat personelinin büyük bir çoğunluğunun gerek özel gerekse kamuda çalışan kişiler arasından seçilmesi istihbarat personelinin kalitesi artıracığı için istihbarat servislerinin başarısını da olumlu yönde etkileyebilecektir.

İstihbarat Servislerinin Denetimi

Ülkemizde istihbarat servislerinin görev, yetki ve sorumluluklarının belirlendiği yasal düzenlemelerde ki yetersizlik, istihbarat servislerinin denetim ve teftişini zorlaştırmış, bu durum da istihbarat birimlerindeki görevli personelin ve yapılan işlemlerin denetim dışı kalmasına neden olmuştur. Devletin genel güvenliği için çok önemli görevler yerine getiren, bu görevi yerine getirirken de çok büyük fedakârlıkta bulunan istihbarat birimlerinin, toplumda bu kadar yanlış anlaşılmasının en önemli nedeni, gizlilik kuralları içinde çalışmalarını ve denetime kapalı olmalarıdır. Ülkemizde bütün kurumlar, değişik birimler tarafından denetlenirken, çok önemli görevler yerine getiren ve gizlilik kurallarına göre çalışan istihbarat birimlerinin de kamuoyunun şüphelerini giderecek şekilde denetlenmeleri gerekir. İstihbarat servislerinin kamuoyunun güvenini kazanabilmeleri ve desteğini alabilmesi için denetime açık olmaları gerekir. İstihbarat servislerinin denetimindeki en önemli zorluk, yapılacak denetimin,

istihbaratın en önemli ilkesi olan gizlilięi²⁰ zaafa uğratacağına olan inançtır.

Devletin genel güvenliğinin sağlanması gibi çok önemli bir görevi yerine getiren ve özel yetkilerle donatılan istihbarat servislerinin, sahip olduğu özel yetkileri kötüye kullanıp kullanmadığının saptanabilmesi için, farklı birimler tarafından denetlenmesi gerekir. Karar alıcılar, kendilerine sunulan bilgileri, doğrudan haber kaynağına inerek inceleme olanağına sahip değildir. Karar alıcılar, istihbarat servisleri tarafından hazırlanmış bilgileri doğru kabul ederek güvenmek zorundadır. Bilgilerin, doğruluk ve güvenilirliğinin araştırılmasında kullanılan evrensel yöntem ise istihbarat servislerinin tarafsız ve bağımsız birimler tarafından denetlenmesidir. İlk aşamada istihbarat birimlerinin teknik ve mali açıdan denetlenmelerinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.

Teknik Denetim

İletişim özgürlüğüne zarar veren yasadışı dinleme izleme ve kayda alma olaylarını önleme yükümlülüğü kamu kurumlarına verilmişken, bazı kamu görevlilerinin bu hakkı ihlal etmelerine izin verilmemelidir. Bunun için teknolojik imkânlar kullanılarak görevlilerin denetimi sağlanmalı, iletişim özgürlüğünü ihlal eden görevliler hakkında yasal işlem yapılmalıdır.

Mali Denetim

Harcamalarını örtülü ödenekten yapan istihbarat servislerinin sarf evrakları, belirli bir süre sonra yine harcamayı yapan istihbarat birimleri tarafından imha edilmektedir. Ancak örtülü ödenek tartışmaları harcama evraklarının imha edilmesinden sonra da sürmektedir. Bu nedenle istihbarat servisinin harcamaları denetlendikten sonra, denetleyen birim elemanlarının da imzalayacağı tutanakta sonra imha edilmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.

İstihbarat Servislerinde Çalışmış Devlet Adamları

Büyük Selçuklu devletinin, istihbarat teşkilatını kuran Nizam'ül Mülk, istihbarat biriminde çalışacak kişilerin doğrudan hükümdar

20 , Abram N Shulsky-Gary J Schmitt, *Silent Warfare*, Brassey's, Washington DC 1993, s. 122.

tarafından belirlenmesine, hükümdarların bu seçimi yaparken kişilerin, psikolojik ve karakter tahlili yapmasının önemine vurgu yaparak, casusların görev yaptıkları bölgeyi ve o bölge insanını iyi tanıyan, onların konuştuğu dili bilen, ağız sıkı zeki ve soğukkanlı kişiler olmalarının önemli olduğunu, bu kişilerin görevlerini suiistimal etmemeleri için de gerekli denetimlerin yapılması gerektiğini belirtmektedir.²¹ Günümüzde de ABD, Rusya, Almanya, İngiltere, Fransa, İsrail gibi dünya politikasına yön veren ülkelerin lider kadrosunun birçoğu istihbarat kökenli kişilerden oluşması tesadüf olmasa gerekir.

Burada en önemli örnek Rusya'dır. FSB, Rusya'nın değişimini sağlayan, dünyayı çok iyi tanıyan, iyi eğitim görmüş kişilerden oluşmuş güçlü bir istihbarat örgütüdür. Rejimin temelini oluşturan Komünist Partiyi tasfiye etmiş ve ordu buna karşı direnememiştir. Putin'in arkasındaki en önemli güç de FSB'dir. 16 yıl boyunca gizli servis mensubu olarak görev yapan Putin, Rusya'nın istihbarat teşkilatından gelen ikinci devlet başkanıdır. KGB mensubu devlet başkanlarının ilki 1982-1984 yılları arasında Komünist Parti Genel Sekreteri olarak görev yapan Yuri Vladimiroviç Andropov'dur. Rusya'nın bilinen ilk istihbaratçı devlet başkanı olan Andropov, 1967 ile 1982 yılları arasında 25 yıl boyunca KGB'de çalıştıktan sonra, Komünist Parti tarafından Genel Sekreterliğe getirilmiş ve ölümüne kadar bu görevi yürütmüştür. Andropov'un KGB'yi özellikle haberleşme, ekonomi, teknoloji konularında yeniden yapılandırmaya başladığı dönemde KGB'de çalışmaya başlayan Putin, Leipzig'de bulunan "Alman-Rus Dostluk Evi" nde görevlendirilmiştir. Boris Yeltsin'in 31.12.1999 tarihinde istifa etmesi sonucu yönetime gelen Vladimir Putin, yakın çalışma arkadaşlarının bir çoğunu da KGB'de birlikte çalıştığı arkadaşları arasından seçmiştir. Başbakan yardımcılarını İgor Seçin ve Sergey İvanov, İçişleri Bakanı Raşid Nurgaliyev, Federal Göçmen Dairesi FMS Başkanı Konstantin Romodanovski, Fedaral Gümrük Servisi Başkanı Andrey Belyaninov bu isimlerden sadece birkaçıdır. Putin istihbarat kökenli bu arkadaşlarıyla birlikte çok zor durumda olan Rusya'yı yeniden güçlü bir pozisyona getirmeyi başarmıştır. Kırım,

21 Muharrem Kesik, *At Üstünde Selçuklular: Türkiye Selçuklularında Ordu*, Timaş Yayınları, İstanbul 2014, s. 113.

Orta Asya ve Ortadoğu başta olmak üzere Rusya etkili bir politika izliyorsa istihbarat kökenli Putin'in ve istihbaratçı arkadaşlarının rolü büyüktür.

Rusya örneği dışında istihbaratçıların devlet mekanizmasında kritik görevler üstlendiği bir diğer ülke ise Amerika Birleşik Devletleridir. George Bush, 1976-1977 yılları arasında Amerikan Merkezi Haberalma Örgütü (CIA) Başkanlığı görevinden sonra, 1988-1993 yılları arasında Amerika Birleşik Devletleri Başkanı olarak görev yapmıştır. İstihbarat kökenli bir diğer ABD yöneticisi ise özellikle Ortadoğu konusunda önemli bir CIA uzmanı olan ve 95 yaşında olmasına rağmen ABD Başkanlarının hala görüşlerine önem verdiği Henry Kissinger'dır. Amerikan dış politikasına damgasını vuran Kissinger, 1973-1977 yılları arasında ABD Dışişleri Bakanı olarak da görev yapmıştır. CIA Başkanı Mike Pompeo, 2018 yılında ABD Dışişleri Bakanı olarak atanmıştır.

Uzun yıllar boyunca Batı Alman Gizli Servisinde çalışan eski Dışişleri Bakanı Klaus Kinkel de ülkesini uluslararası alanda başarıyla temsil etmiş istihbarat kökenli bir devlet adamıdır.

İsrail'in, Genelkurmay Başkanı, Savunma Bakanı, Başbakan yardımcısı ve Başbakanlığı görevlerinde bulunan Ehud Barak da birçok İsraili yönetici gibi istihbarat kökenlidir. İsrail'de üst düzey yöneticilerin birçoğu istihbarat kökenli olduğu bilinmektedir. Batılı gelişmiş ülkelerde de bu örnekler çok fazladır.

Türkiye ve Ortadoğu ülkeleri ise istihbarata haber olarak bakmaktadır. Bu farklılık bahse konu ülkelerin istihbarat örgütlerinin isimlerine de yansımıştır. Örneğin ülkemizde "haber alma" anlamına gelen istihbarat, yeni öğrenilen bilgi anlamına gelen Arapça kökenli bir kelimedir. Aslında ülkelerin istihbarat örgütlerinin ismine baktığımız zaman, o ülkenin istihbarattan ne anladığını veya ne anlamadığını kolayca görebiliyoruz. Ülkemizde istihbarat, haber ve bu kelimedenden türemiş ihbar, muhbir olarak değerlendirirken, Anglo-Sakson ülkeleri istihbaratı zeka bilgi ve entelektüel bir faaliyet olarak algıladıklarını biliyoruz. Türkiye'nin en temel sorunlarından biri haritalar yeniden çizilirken, bölgemizde yoğun işgal ve terör eylemleri gerçekleşirken, başta ABD olmak üzere küresel güçlerin ülkemiz hakkında ne düşündüğünü bilecek

istihbarat servislerinden ve istihbarat personelinden yoksun olmasıdır. Batıda büyük rakamlara ulaşmasına karşın ülkemizde bilinen istihbarat kökenli politikacılar ise, 1959-1960 yılları arasında MİT Müsteşarlığı yapan Celalettin Tevfik Karasapan ile 1986-1988 yılları arasında MİT müsteşarlığı yapan Hayri Ündül'dür. Bu iki MİT müsteşarı da istihbarat kökenli değildir. Karasapan diplomat, Ündül ise asker kökenlidir. Yasalarımızda istihbarat personelinin devletin yönetim kademesinde görev almasını engelleyen herhangi bir hüküm olmamasına karşın, bugüne kadar devletin üst makamlarında görev yapan herhangi bir istihbarat servisi mensubunun olmayışı sorgulanması gereken bir konu olması gerekir.

Batılı istihbarat servislerin aksine, Türk istihbarat servislerinin iç istihbarata yönelmesi istihbarat personeli denince ilk akla telefon dinlemelerinin gelmesi hem kamuoyu hem de yöneticiler tarafından istihbarat personelinin kabul görmesini zorlaştırmaktadır. Dünyadaki örneklerine karşın ülkemizde yöneticilerin ve halkın istihbaratçılara bakış açısı değişmedikçe istihbaratçıların önemli görevlere gelmesinin çok zor olacağı değerlendirilmektedir. Türkiye'de istihbaratın devlet yaşamındaki öneminin anlaşılmasının, istihbarat servisi mensuplarının devlet yönetiminde önemli görevlere gelmesini engelleyen en önemli faktör istihbarat denildiğinde ilgili ilgisiz herkesin aklına telefon dinlemelerinin gelmesidir diyebiliriz. İstihbaratçıların görevlerinde edindiği bilgi ve tecrübe ile dünya ve ülke meselelerine diğer yöneticilere göre daha farklı bakabilen ve çoğu zaman olayların perde arkasını düşünen en azında olayların perde arkasının sorgulanması gereğine inanan insanlar olduğu unutulmamalıdır. Ancak ülkemizdeki istihbarat servislerinin ağırlıklı olarak içe dönük çalışmaları, uluslararası gelişmeleri takip etmemeleri ve personelin kendilerini yetiştirememeleri, gelişmiş ülke servislerinde çalışan meslektaşlarının gerisinde kalmalarına neden olmuştur. Bu durum birleşik kaplardaki su teorisi gibidir. Uluslararası düzeyde ne kadar edebiyatçı, fizikçi, mimarın varsa o kadar da yetişmiş istihbarat personelin var demektir. Bu nedenle ülkemizde karar mekanizmasının üst seviyesinde istihbaratçıların yer almıyorsa bu durum ülkede istihbarat servislerine ve personeline olumsuz yaklaşımın sonucu diyorsak da aslında

yetişmiş istihbarat personelinin sayısının azlığı da bunda etkilidir. Aslında ülkemizde dünya siyasetini iyi bilen, gelişmeleri doğru analiz edebilen istihbaratçı sayısı ne kadardır? Bu özelliklere sahip istihbaratçı sayısı fazla olsaydı kamuoyunda istihbarat ve istihbaratçılar hakkında böyle olumsuz yaygın bir kanı oluşur muydu? Bu da cevaplanması gereken önemli bir sorudur.

İstihbarat Eksikliği Var Mıdır?

Dün olduğu gibi bugün de güçlü devletler, iyi bir haber alma ağına sahip olan devlettir. Bunun bilincinde olan devlet adamlarının, devletin genel güvenliğine yönelik, içeriden ve dışarıdan gelecek her türlü tehdit ve saldırıları daha hazırlık aşamasında haber alıp ona göre tedbirlerini almaya yönelik teşkilatlar kurduğu bilinmektedir.²² Kamuoyunda düşünüldüğü gibi, küresel ölçekte bir istihbarat boşluğu yoktur. Şüphesiz istihbarat servisi ne kadar gelişmiş olursa olsun, her şeyden haberdar olması mümkün değildir. Ancak güçlü bir istihbarat servisi için dünya siyasetini etkileyecek, sınırların değişimine neden olacak derecede önemli bir eylemden haberdar olmaması düşünülemez. İstihbarat servislerin böylesine büyük bir olaydan haberdar olamaması bir yana, bu olayların “yönlendiricisi” olma ihtimali çok daha yüksektir. İstihbarat servisinin bilgisi dışında gelişen olaylar önemsizdir ve bu bilgi eksikliği nedeniyle olabilecek olaylar kitlesel ve tehlikeli değildir.

Oysa iddia edilen istihbarat boşluğu, çok etkili terör örgütleri ve çok önemli eylemlerle ilgilidir. DAES ve El-Kaide gibi aşağı yukarı istediği her ülkede eylem gerçekleştirme kapasitesine sahip bir örgüt, hiçbir istihbarat servisi farkına varmadan oluşmuş ve tüm dünya dengelerini değiştirecek eylemler yapabilecek bir güce erişmiş olması düşünülemez. Üstelik bu örgütleri kuran ve destekleyen küresel güce ait bir istihbarat servisi olmadan, bu terör örgütlerinin dünya genelinde örgütlenmeleri, lojistik destek sağlamaları, ağır silah satın almaları, petrol satmaları söz konusu olamaz. Küresel istihbarat servislerinin bilgisi olmadan örgüt militanlarının değil bir ülkeden bir başka ülkeye, bir şehirden

22 Süleyman Özbek, “Zübdetü Keşfü'l Memalik'de Türk Devlet Telakkisinin Yansımaları”, *Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Prof. Dr. Reşat Genç Özel Sayı (I-II), 2009, s. 88.

başka bir şehire gitmeleri bile zordur. Bu terör örgütlerinin kurulması, değişik ülkelerde yapılanması, on binlerce kişiyi örgüte kazandırması ve bütün bu olanlardan ABD başta olmak üzere küresel güçlerin istihbarat servislerinin haberi olmaması ve bütün dünya istihbarat servislerinin de bu konuda başarısız olmaları, birçok olasılığın peş peşe gerçekleşmesi ile mümkündür. Buna da mucize denir. Hiçbir terör örgütü ile bağlantısı olmayan iki kişinin değil telefonla konuşmasını, yüz yüze yaptığı konuşmayı kayıt altına alabilecek teknolojik donanıma sahip gelişmiş ülkelerin istihbarat servislerinin, binlerce militanı olan terör örgütünün eylem ve faaliyetlerinden haberdar olamaması bu günkü koşullarda inandırıcı değildir.

ABD, Rusya, İngiltere ve İsrail istihbarat servisleri, DAESH ve El-Kaide'yi kimlerin hangi amaçla kurduğunu, 11 Eylül saldırılarının sebebini bilir. Almanya, Fransa, Çin gibi birkaç ülkenin istihbarat servisleri de bu konuda sahip oldukları bilgilerle sağlam analizler yaparak olayı değerlendirebilir. Diğer ülkelerin istihbarat servisleri ise medyaya intikal eden ve yukarıda adı geçen ülkelerin istihbarat servislerinin verdiği yönlendirici bilgilerle kanaat sahibi olur ve strateji üretir. Daha öncede ifade ettiğimiz üzere, eksik bilgi ile üretilen stratejiler ise sorunu çözemediği gibi ülkenin yeni ve daha ağır sorunlarla karşılaşmasına neden olabilir.

Burada olayı bilen diğer istihbarat servisleri bu gerçekleri niye açıklamıyor diye bir soru akıllara gelebilir. Bunun iki sebebi vardır. Birinci sebebi istihbarat oyunun kuralı budur. Birinin oyununu bozarsanız o da sizin oyununuzu bozar. Kuralda anlaşmak, çatışmamak anlamında değildir. İstihbarat servisleri arasında amansız bir mücadele ve çatışma vardır. Ancak bir istihbarat servisinin yaptığı operasyonun bir başka istihbarat servisi tarafından deşifre edilmesi, dünya kamuoyunda istihbarat servislerinin güvenilirliğini bitireceği gibi, istihbarat servislerini çalışamaz konuma da getirir. İkinci sebebi de olayı deşifre eden ülkenin istihbarat servisinin iddiaları kesin bir dille reddedildikten sonra, karşı saldırı başlatılır. Bu durum ise nükleer silaha sahip bu ülkelerin birbirleriyle çatışması da dahil çok büyük olaylara neden olabilir.

11 Eylül 2011 saldırısı, DAESH'in geçici bir sürede olsa devlet

kurması, çok gelişmiş silahlara sahip olması, yukarıda saydığımız ülkelerin istihbarat servislerinin bilgisi ve hatta katkısı olmadan gerçekleşemez. ABD Dışışleri Bakanlarını, BM Genel Sekreterini tesadüfen! dinleyebilen istihbarat servislerinin teröristleri kontrol edememesi açıklanması gereken bir paradokstur.

Bu boyuttaki olayların, dağ başındaki eğitimsiz teröristler tarafından yapıldığını kabul etmek dünyayı çok tehlikeli ve güvensiz bir konuma getirir. İnsanlar kendilerini güvende hissetmedikleri zamanlarda²³ günlük ihtiyacını karşıliya bilmek için sokağa dahi çıkamaz hale gelir.

El Kaide lideri Usama Bin Ladin'i Pakistan'da saklandığı evde, Saddam Hüseyin'i saklandığı kuyuda, Kaddafi'yi kaçarken aracın içerisinde bulabilen bir gücün, terör örgütleri ile mücadelede yetersiz olduklarını düşünmek gerçekçi bir yaklaşım değildir. İstihbarat servislerinin sahip oldukları teknolojik imkân, yetişmiş personel sayısı, bütçe, terör örgütlerinin sahip oldukları imkanlar ile mukayese dahi edilemez. Günümüzde DAES'i bitme noktasına getiren ve etkinliğini azaltan başta ABD olmak üzere küresel güçlerin istihbarat servisleri bu mücadeleyi daha önce niye yapmadıklarını açıklamak durumundadırlar.

Medyaya servis edilen bilgilere göre Usame Bin Ladin'e yönelik operasyon 20 dakika içerisinde başlıyor ve bitiyor. Operasyon timi eve girdikten 90 saniye sonra Ladin 12 kurşunla öldürülüyor ve cesedi denize atılıyor. 11 Eylül saldırısından yaklaşık 10 yıl sonra, 2 Mayıs 2011 günü Ladin'e operasyon düzenlenmesi Ladin'in son kullanma tarihinin dolmasını için mi bu kadar beklenildi sorusunu da akıllara getiriyor.

ABD'nin Irak'ı İşgal Nedeni Yanlış İstihbarat Mı?

ABD'nin Irak'ı işgal nedeni, Irak'ta kimyasal kitle imha silahları bulunduğu iddiası idi. Bu iddianın kaynağı da CIA'nın verdiği istihbarattı. Ancak ABD, Irak'ta kimyasal silahları bulamadı. Dönemin ABD Başkanı ve Savunma Bakanı, Irak'ta kitle imha silahları bulunmadığını, CIA'nın yanlış istihbarat verdiğini

23 Ken Booth, *Theory of World Security*. Cambridge University Press, Cambridge 2007, s. 101.

açıkladılar. Eğer CIA'nın yanlış istihbarat verdiği doğru ise yanlış yaptığında başkanını dahi yargılamakla övünen ABD, yüzbinlerce insanın ölmesine, milyonlarca insanın ülkelerini terk etmelerine ve sakat kalmasına neden olan CIA'dan, verdiği yanlış istihbaratın hesabını neden sormadı. Bu olay ABD'nin istediği zaman, istediği ülkeyi CIA'nın istihbarat raporları doğrultusunda işgal edebileceğini, bu raporların doğru ya da yanlış olmasının hiçbir önemi olmadığını, bu yanlış raporu yazan ve yüzbinlerce insanın ölmesine neden olan sorumluların hiç kimseye hesap vermeyeceğini dünya kamuoyuna ilanıdır.²⁴ Aslında CIA'nın yanlış bilgi verdiği de yok. Çünkü Körfez Savaşı, Saddam'ın en yakınında bulunan kişilerin CIA'nın ajanı olduğunu göstermiştir. Savaş başlamadan önce Saddam'ın en güvendiği komutanları, ABD'nin desteği ile Irak'ı terk ettikleri ve ABD askeri Irak'a girdiğinde, Irak ordusunda savaştacak komutan olmadığı artık bilinmektedir.

1965-71 ve 1975-77 yılları arasında Dışişleri Bakanlığı yapan İhsan Sabri Çağlayangil, 1988 yılında bir gazeteye verdiği mülakatta: "...CIA'nın nasıl hareket edeceği tahmin edilemez. Şimdi nasıl yapar CIA? Organik bağlarıyla yapar. Benim istihbarat şefim, kendisi farkında bile olmadan CIA benim altımı oyar. Elinde imkân var adamın. Girmiş benim içime. Nasıl yaptı bulamam..." diyerek, CIA'nın 40 yıl önce yaptığı operasyonunu anlamının zorluğuna vurgu yapmaktadır. Günümüzde ise bu zorluk daha da artmıştır. ABD istihbarat servisinin operasyonları onun kadar güçlü istihbarat servisiniz olduğunda anlaşılabilir.

Saddam'ı saklandığı kuyuda bulan, Irak'ın kuzeyinde faaliyet gösteren bölücü terör örgütü hakkında anlık istihbarat veren CIA'nın, gökyüzündeki binlerce casus uydusu ile Irak'ta kimyasal kitle imha silahları olmadığını bilememesi inandırıcı değildir. Teknolojik ve ekonomik gelişmişlik düzeyi ile dünya lideri olan gerek havacılık ve uzay, gerekse sensör teknolojisi alanlarında önemli gelişmeler elde eden²⁵ ABD gibi en az 16 adet güçlü istihbarat servisine sahip bir ülkenin, sadece CIA'nın verdiği rapora göre operasyon yapmayacağını istihbarattan biraz anlayan

24 Ünal Acar, *A'dan Z'ye Terörizm*, Kripto Yayınları, Ankara 2012, s. 81.

25 Georgescu Stefan-Marian Zidaru, "İstihbarat Dünyası", Sait Yılmaz (der), *İstihbarat Servislerinde Değişim*, Kripto Basım, Ankara 2015, s. 26.

herkesin bilmesi gerekir. İstihbarat, tek bir bilgiden çıkarım yapmak değildir. Birçok bilginin bir araya getirilip, ilişkilendirilip, sentez ve analiz yapılmasıyla ortaya çıkan sonuçtur. İstihbaratın oluşturulmasında kullanılan verileri içeren istihbarat kaynakları; medya ve internet gibi açık kaynaklar olabileceği gibi, insan, muhabere ve elektronik yayınlar, İHA'lar, radar izleri ile görüntü gibi gizli kaynaklar da olabilmektedir.²⁶ Bu bilgi kaynaklarının haricinde Truva Atı, rootkit, klavye dinleyici gibi, kullanıcıdan habersiz olarak bilgisayarlarda çalışan ve bilgisayarlardaki verileri belirli sunuculara gönderen binlerce Casus Yazılımlar²⁷ sayesinde sıradan insanların özel bilgilerine dahi sahip olabilen istihbarat servislerinin, terör örgütlerinin iletişiminden haberdar olamaması beklenemez. Eylül 2004'de yapılan bir araştırmada 3 milyon işletme bilgisayarı incelenmiş ve bilgisayarlar üzerinde 83 milyon casus yazılım tespit edilmiştir.²⁸

Bir TV programına mülakat veren istihbarat uzmanı James Lewis, ABD'nin en az üç istihbarat servisinden gelen bilgilere göre istihbarat değerlendirmesi yaptığını şu sözleriyle açıklamaktadır: "...ABD'nin iyi olduğu konulardan biri de farklı sistemlerden gelen bilgileri bir araya getirmektir. Bu U2 gibi bir uçak da olabilir, predator de olabilir ve bir uydu da olabilir. ABD'nin iyi başardığı şey en az bu üç kaynaktan gelen bilgiyi bir araya getirmek. Böylece çok daha kesin istihbarat elde edersiniz." demektedir. İstihbarat analistleri çok değişik kaynaklardan gelen bilgilerin tamamını dikkate alarak, ön yargıdan uzak ve alternatiflere açık bir şekilde analize tabi tutmaları, "Çoklu Kaynak İstihbarat Analizi"nin başarıyla uygulanmasını sağlamaktadır. Çoklu Kaynak İstihbarat Analizi'ni yapacak analistlerin sürekliliği tecrübe kazanmaları ve isabetli analiz yapmaları açısından da önemlidir.²⁹

1960'lı yıllarda güçlü istihbarat servisine sahip olduğu imajını veren ABD, bunun KGB'nin çıkarına olduğunu görünce, bu

26 Richard Russell, "Handbook of Intelligence", K.L. Johnson (der.), *Achieving All-Source Fusion in the Intelligence Community*, 2007, s. 190.

27 Hasan Çiftçi, *Her Yönüyle Siber Savaş*. Tübitak Popüler Bilim Kitapları, Ankara 2013, s. 295.

28 Gürol Canberk-Şeref Sağıroğlu, "Kötücül ve Casus Yazılımlar: Kapsamlı Bir Araştırma". *Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi*. 22(1), 2007, s. 123.

29 Herman, *a.g.m.*, s. 239.

politikasından vazgeçtiği bilinmektedir. CIA'nın yanlış istihbarat verdiğini söylemekle, ABD'nin güçlü ve korkulacak bir istihbarat örgütü olmadığı mesajını vermek istediği değerlendirilmektedir. Bu durum zengin insanların değil de fakir insanların zenginliği ile övünmelerine benziyor. İstihbarat açısından güçlü olduğu bilinen ABD, İsrail, İngiltere, Rusya, Almanya, Fransa vb. ülkeler, yapmış oldukları istihbarat operasyonları ile övündükleri neredeyse hiç duyulmamıştır. Usame-bin Ladin'in ölü olarak ele geçirildiği özel operasyonları değişik yöntemlerle çok nadir olarak kamuoyu ile paylaştıkları bilinmektedir.

Sonuç

İstihbarat hizmetleri pahalı ve ekonomik güç gerektiren çalışmalardır. Her ülkenin istihbarat servisleri, etki alanlarını dünya geneline yaymak istemişlerse de bu konuda yalnızca ekonomik, teknolojik ve askeri bakımdan güçlü devletler başarılı olmuştur. İstihbarat servisine ne kadar maddi destek ve teknolojik yatırım yapılırsa, personelin eğitimine ne kadar önem verilirse o derecede başarılı olunması mümkündür. Dolayısıyla istihbarat örgütlerinin gücünü devletlerin gücünden bağımsız ele almamak gerekir. ABD'nin gücünden bağımsız bir CIA, İsrail'in gücünden bağımsız bir MOSSAD olamaz. Türkiye'nin gücünden bağımsız bir MİT de olamaz. Teknolojinin her gün çok hızlı geliştiği günümüzde, ülkemiz istihbarat servislerinin teknolojik gelişmeleri izleyebildiğini söyleyemeyiz. Ülkemizin içinde bulunduğu ekonomik sıkıntı ve teknolojik geri kalmışlıktan istihbarat servisleri de olumsuz olarak etkilenmektedir. Ülkemizdeki istihbarat servislerinin, gelişmiş ülke gizli servislerinden geride kaldığını, bu sahada kayda değer bir çalışmasının bulunmadığını kabul etmeliyiz. Çünkü, Zhuge Liang'ın söylediği gibi "Kendini tanıyarak düşmanını tanımazsan yüz savaştan ellisini kazanırsın. Hem kendini hem düşmanını tanırsan yüz savaştan yüzünü kazanırsın. Hem kendini hem de düşmanını tanımazsan yüz savaştan yüzünü de kaybedersin". Ülkemizde özellikle istihbarat servislerimiz bu gerçeği bilerek, çok güçlü olduklarını iddia etmek yerine, gelişmiş ülke istihbarat servislerinin sahip olduğu olanaklara ulaşabilmenin gayretini göstermelerinin daha doğru bir yaklaşım olacağı değerlendirilmektedir. ABD ve İsrail'in 1977'den itibaren kullandığı

insansız istihbarat uçaklarını, ülkemiz kırk sene sonra üretmeyi başarabilmiştir. Aradaki 40 yıllık tecrübe farkını hemen kapatmak da kısa sürede mümkün olamamaktadır. Bu nedenle ülkemiz, ABD'nin ürettiği İHA ve SİHA'lara hala ihtiyaç duyabilmektedir. Teknik dinleme ve izleme açısından da istihbarat servislerimiz gelişmiş ülkelere bağımlıdır. Kendi imalimiz olan casus uçak ve casus uydu teknolojilerimiz olmadan bu ülkelerin istihbarat servisleri ile yarışamayacağımız açıktır. Bütün bu olumsuzluklara rağmen mevcut imkanlar çerçevesinde istihbarat birimlerimizin başarısız olduğunu söylemek de haksızlık olur.

Burada ifade edilen husus kendini olduğundan güçlü görmenin ve göstermenin istihbarat çalışmalarında başarıyı getirmeye yetmediğidir. Bu nedenle istihbarat servisleri denildiğinde akla ABD, İsrail, İngiltere, Almanya, Fransa ve Rusya gelmektedir. Bu devletlerin istihbarat yapılanmaları güçlü olmasına karşın hiçbirisi istihbarat servislerinin gücü ile övünmedikleri aksine istihbarat servislerinin yanlış bilgi vererek karar vericileri yanılttıklarını ifade ettikleri bilinmektedir. Oysa bu ülkelerin istihbarat servislerinin, teşkilat yapısı, istihbarat operasyonları ve haber toplama yönteminde profesyonel çizgileri yakalamış, uydu teknolojisinin her çeşidini kullanarak ülkelerinin amaçlarını gerçekleştirmede büyük oranda başarılı olmuşlardır.

İstihbarat servislerinin görev tanımı yapılırken, 1980 öncesi dönemde eylemlerin gerçekleşmeden önce haber alınmasına vurgu yapılırdı. Günümüzde ise istihbarat servislerinin "önleyici" değil "yönlendirici" fonksiyonu daha önem kazanmıştır. Küresel güçlerin istihbarat servislerinin en önemli görevi, hedef ülkede örtülü ve gizli istihbarat operasyonları gerçekleştirerek amaçlarını gerçekleştirmeleridir. Örtülü operasyonda eylemin gerçekleşmesinde istihbarat servisinin rolü olduğu bilinir ancak ispat edilmesi çok zordur. Gizli operasyonda ise istihbarat servisinin izini göremezsiniz. Çünkü olayı değerlendirdiğinizde her şey hayatın normal akışı içerisinde gerçekleşiyormuş gibi gözükür. Yıllar sonra bunun bir istihbarat operasyonu olduğu anlaşılır. Gizli istihbarat operasyonunu bir örnekle anlatacak olursak, 1991 Körfez Savaşında yüzbinlerce peşmerge sınırlarımızı geçerek ülkemize geldi. Bu insanların geldikleri yere dönmesi gerektiğini

doğal olarak Türkiye'nin söylemesi gerekiyordu ve öylede oldu. Bu insanların gittikleri yerde can güvenliğinin sağlanması gerekiyordu bunun için de 36. Paralelin kuzeyi Irak merkezi yönetiminin denetimi dışında kalması gerektiğini Türkiye söyledi. Gelişmelerin seyrine baktığımızda mantığa aykırı bir şey yoktu. Her şey doğal akışı içinde olması gerektiği şekliyle gerçekleşmişti. Ancak aradan 20 yıl geçtiğinde bu bölgede fiilen bir Kürt devleti kurulduğunu görüyoruz. Bu örnekte anlattığımız olay küresel güçlerin istihbarat servislerinin gizli bir operasyonudur veya değildir demek durumunda değiliz. Burada vurgulamak istediğimiz bu bir gizli istihbarat operasyonu olsaydı ancak bu şekilde olurdu. Bugün Suriye'nin kuzeyinde yaşanan durumun, 20 yıl önce Irak'ın kuzeyinde yaşanan olayla büyük bir benzerlik göstermesini tesadüf olarak açıklamak doğru bir analiz olmaz.

Gelişmiş ülkelerin istihbarat örgütleri dünyaya şekil verirken, bizim gibi gelişmekte olan ülkelerin istihbarat servisleri iç istihbarata yönelmiş, kişileri okuduğu gazete ve dergilere göre fişlemiş, derin devlet ve çete ilişkileri, telefon dinleme dedikoduları ile uğraşmaktan değil; uluslararası gelişmeleri, ulusal ve bölgesel gelişmeleri bile izlemekte zorlanır bir konuma gelmiştir. Bütün bunlar sokaktaki vatandaşın, devletin en üst makamındaki kişiye kadar, birçok insanın istihbarat servislerimizi insanları fişleyen birimler olarak algılanmasına neden olmuştur. Bu olumsuz algılamada, II. Abdülhamit dönemindeki istihbarat faaliyetini anlatan yazarların, ağırlıklı olarak Abdülhamit'in muhalifleri için yaptığı istihbarattan bahsetmeleri, yakın tarihimizde ise 12 Mart 1971 sonrası Ziverbey Köşkü'nde birçok ünlü kişinin sorgusuna istihbarat personelinin de katıldığı ve ağır sorgular yapıldığı, çete mensupları ile istihbarat servislerinin ilişki içerisinde olduğu, son yıllarda ise herkesin telefonunun dinlendiği iddialarının da büyük bir payı vardır.

Dolayısıyla günümüzde ülkenin huzur ve güveninden sorumlu bazı yöneticiler ve siyasetçiler, istihbarat servislerinden uzak durmayı demokratik bir duruşun gereği olarak görürler. Çünkü onlara göre istihbaratın uygulamaları antidemokratiktir. Oysa demokratik rejimin kendisine yönelik tehdit ve tehlikeleri önleyebilmesi için güçlü bir istihbarat servisine ihtiyacı vardır. İstihbarat,

ülkenin karşı karşıya olduğu fırsatları ve tehditleri öngörmede en önemli faktördür. Bir kısım yöneticiler ise istihbaratı iktidarın muhalifleri hakkında bilgi toplayan birimler olarak algırlar ve istihbarat servislerinden böyle görevler isteyebilirler. Bir istihbarat servisi için en büyük tehlike, istihbarat örgütlerinin iktidarın, muhalifleri hakkında bilgi toplayan özel örgütler haline geldiği iddialarıdır. Bunun neticesi, istihbarat servisleri, başarılı olmaları için çok önemli olan devlet ve halk desteğini istenilen seviyede alamazlar. Ülkemizde istihbaratın tartışıldığı her ortamda telefon dinlemelerinin, özel hayatın gizliliğinin ihlal edilmesinin gündeme getirilmesi, istihbarat örgütleri için çok önemli olan halk desteğinin kazanılmasına engel olmuştur. İstihbarat birimlerine yardım etmek ve istihbarat örgütlerinde çalışmak neredeyse bir suç olarak algılanmıştır.

Çağımızın bu karmaşık ve belirsiz güvenlik ortamı, nitelikli istihbarata duyulan ihtiyacı daha da arttırmıştır. İstihbarat servisleri, “karar vericilere duymak istediği değil bilmesi gerektiği bilgileri vermek zorundadır”. Karar vericilerin ihtiyacı olan doğru ve güvenilir istihbaratın oluşturulabilmesi için de öncelikle günümüzde istihbaratın taşıdığı anlamın tüm yönleri ile özellikle yöneticiler tarafından bilinmesi gerekir. Çünkü doğru ve güvenilir bir istihbarat olmadan devlet güvenliğinin sağlanması oldukça güçtür.

Kaynakça

- ACAR, Ünal. İstihbarat, Akçağ Yayınevi, Ankara 2011.
- ACAR, Ünal, *A'dan Z'ye Terörizm*, Kripto Yayınları, Ankara 2012.
- AKLAR, Yılmaz, "Milli Güvenlik Siyasetinin Oluşturulması". *Stratejik Analiz*, 88, Ağustos 2007, s. 42-56.
- AYDIN, Nurullah, *Osmanlı İmparatorluğunda İstihbarat*, Paraf Yayınları, İstanbul 2011.
- BAR-Joseph, Uri, "Military Intelligence as The National Intelligence Estimator: The Case of Israel", *Armed Forces & Society*, 36(3), 2010, s. 505-525.
- BOOTH, Ken, *Theory of World Security*. Cambridge University Press, Cambridge 2007.
- ÇİFTÇİ, Hasan, *Her Yönüyle Siber Savaş*, Tübitak Popüler Bilim Kitapları, Ankara 2013.
- ÇOLAKOĞLU, Sedat, "Devletin İstihbarat Çalışmalarının Düzenlenmesi MİT ve Emniyet İstihbarat Örneği". *Journal of the Korean-Turkish Academic Society*, 3, 2000, s. 155-167.
- GİRGİN, Kemal, *Uluslararası İlişkiler Modern İstihbarat ve Türkiye*, Okumuş Adam Yayınları, İstanbul 2003.
- CANBERK, Gürol-Sağiroğlu, Şeref, "Kötücül ve Casus Yazılımlar: Kapsamlı Bir Araştırma". *Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi*. 22(1), 2007, s. 121-136.
- DARICILI, Burak A-Özdal, Barış, "Enformasyon Savaşı Bağlamında Rusya Federasyonu ve Türkiye İlişkilerinin Analizi". *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4, (1), 2017, s. 19-40.
- DIXON, Pam, *Surveillance in America: An Encyclopedia of History. Politics and The Law* ABC-CLIO, Santa Barbara 2016.
- GOLDMAN, Jan, *Words of Intelligence: An Intelligence Professional's for Domestic and Foreign Threats*. The Scarecrow Pres, Lanham 2011.

HEICKERÖ, Roland, “Emerging Cyber Threatsand Russian Views on Information Warfare and Operation”, *Swedish Defense Research Agency Press*, 2010, s. 1-70,

HERMAN, Michael, “Intelligence Power in Peace And War”. *The Press Syndicate of the University of Cambridge*, 1996.

KESİK, Muharrem, *At Üstünde Selçuklular: Türkiye Selçuklularında Ordu*, Timaş Yayınları, İstanbul 2014.

MOLES, Abraham, *Belirsizliğin Bilimleri-İnsan Bilimleri İçin Yeni Bir Epistemoloji*, çev. Nuri Bilgin, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2001.

ÖZBEK, Süleyman, “Zübdetü Keşfü'l Memalik'de Türk Devlet Telakkisinin Yansımaları”. *Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Prof. Dr. Reşat Genç Özel Sayı I-II, 2009, s. 82-93.

ÖZER, Yusuf, “Terörizmle Mücadelede İstihbaratın Rolü: Kültürel İstihbarat Konsepti”, *İ.G.Ü.S.B.D.*, 2, 2015, s. 51-80.

PERDIKARIS, John, *Physical Security and Environmental Protection*, CRC Press, ABD 2014.

RATHMELL, Andrew, “Towards Postmodern Intelligence. Intelligence and National Security”. *London*, 17(3), 2002, s. 87-104.

RUSSELL, Richard, *Achieving All-Source Fusion in the Intelligence Community*, K.L. Johnson (der.) Handbook of Intelligence, 2007.

SHULSKY, Abram. N.-Schmitt,Gary, J., *Silent Warfare*, Brassey's, Washington DC 1993.

STEFAN, Georgescu-ZİDARU Marian, “İstihbarat Servislerinde Değişim”, Sait.Yılmaz (der.), *İstihbarat Dünyası*, Kripto Basım, Ankara 2015.

ŞENEL, Muazzez-ŞENEL Alaaddin Turhan, *İstihbarat ve Genel Güvenlik Konularımız*, İDB Yayınları, Ankara 1997.

YAYLA, Mehmet, “Hukuki Bir Terim Olarak Siber Savaş”, *TBB Dergisi*, 104, 2013, s.194-198.

Structured Abstract

The main task of the intelligence services is to produce analyzes that will make the future easier to understand by eliminating the absolute uncertainty of the future by drawing general frameworks about the future and producing alternative scenarios. It is the duty of the intelligence services to collect information on everything from sociological structure, technological developments, military power and moral power of countries.

Intelligence determines the direction of diplomacy, military power, propaganda, psychological warfare, implicit operations, economy, technological developments. Today, intelligence services are very important in the economic, technological and military success of the states. The duty and organizational structure assigned to the intelligence services varies according to the economic, technological, geostrategic and geopolitical position of the country. The preference for the structure of the intelligence service and its place in the state is an indicator of the country's regime and understanding of democracy.

Today, global powers, especially the US, who decide which country is a terrorist, punish those countries that do not follow the rules, and turn the countries into war zones with the promise of democracy, implement these strategies with the help of intelligence services.

In our article, what need will the intelligence service meet? What are the country's priorities? What is the goal of receiving news? In what ways will the information needed be obtained? Are the training, knowledge, experience and technical facilities of the personnel sufficient? What is the location and quality of the intelligence service? What is the priority of the intelligence service? Answers to these questions will be searched through.

Intelligence services are expensive and require economic power. Although the intelligence services of each country wanted to spread their spheres of influence throughout the world, only economically, technologically and militarily powerful states were successful in this regard. The more financial support and

technological investment is made to the intelligence service, the more importance is given to the training of the personnel, the more successful it is. Therefore, the power of intelligence organizations should not be considered independently of the power of states. A CIA independent of the power of the United States cannot be a MOSSAD independent of the power of Israel. Turkey's MIT can not have an independent power. We cannot say that the intelligence services of our country are able to monitor the technology in our day when technology is developing rapidly. Intelligence services are also adversely affected by the economic difficulties and technological backwardness of our country. We have to admit that the intelligence services in our country are behind the developed countries' secret services and that there is no significant work in this field. Because, as Zhuge Liang said, If you know yourself and don't recognize your enemy, you will win fifty in a hundred battles. If you know both yourself and your enemy, you will win %100 of the battles. If you don't recognize both yourself and your enemy, you will lose all of your battles. Forty years later, our country was able to produce the unmanned intelligence aircraft used by the USA and Israel since 1977. It is not possible to close the gap of 40 years of experience in a short time. For this reason, our country may still need US-produced UAVs and SIHA. In terms of technical listening and monitoring, our intelligence services depend on developed countries. It is clear that we cannot compete with the intelligence services of these countries without our own manufactured spy aircraft and spy satellite technologies. In spite of all these negativities, it would be unfair to say that our intelligence units have failed within the existing means. Therefore, when it comes to intelligence services, the USA, Israel, England, Germany, France and Russia come to mind. Although the intelligence structures of these states are strong, they are shaped according to the conditions of the day. They have achieved professional lines in the organizational structure, intelligence operations and news gathering methods, and have been successful in achieving the goals of their countries by using all kinds of satellite technology.

This complex and uncertain security environment of our age has increased the need for qualified intelligence. Intelligence services "have to give decision-makers the information they need

to know, not what they want to hear". In order to create the right and reliable intelligence that decision makers need, first of all, the meaning of intelligence today should be known in all aspects, especially by the managers. Because it is very difficult to ensure state security without proper and reliable intelligence.